

Quim Erra: “El que més m’indigna és el maltractament a les persones. M’he d’agafar a la cadira”

Dm, 23/07/2019 per Catalunya Religió



(Lucia Montobbio-CR) En el darrer capítol general de l’Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu, **Quim Erra** va ser [escollit](#) Primer Conseller d’una institució [present](#) a 55 països. Nascut a Vic el 1961 a Vic, havia estat provincial a Catalunya en dues ocasions i ara era superior de la comunitat de l’Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona. És diplomad en Infermeria i màster en Bioètica. La seva vocació hospitalària l’ha portat ara a Roma a formar part de l’equip de govern internacional. Un responsabilitat que no vol que el faci perdre de vista els més febles en el dia a dia.

Com és el teu dia a dia a Roma?

A Roma, la veritat és que fa molt poc temps que hi soc. Penseu que nosaltres vam acabar el capítol general, on es decideixen les funcions que ha de fer cada germà de l’ordre, a finals de gener i principis de febrer d’aquest any. Abans d’instal·lar-me a Roma, vaig haver de fer tota la transició de les meves funcions a la Província d’Aragó - Sant Rafael. Podem dir, que és ara, més o menys quan m’he incorporat de ple.

Com està sent el teu inici?

Quan comences s’ha de mirar i observar. Sento que la perspectiva és molt diferent de la que conec. És cert que m’he encarregat de temes de govern de província o centre, però a escala internacional les perspectives són molt diferents. S’ha de ser prudent, no hi ha solucions úniques, hi ha diverses opinions i mirades sobre els temes. La prudència és clau, no només en el moment d’actuar, atendre, també en les opinions que emetem.

Aquesta diversitat té a veure amb el fet que estiguis treballant, braç a braç, amb persones dels cinc continents.

Exacte. El nostre govern està confirmat per consellers dels territoris on som presents, ara per ara, l'Ordre Hospitalària de Sant Joan de Déu està present als cinc continents, hi ha per tant representació dels cinc continents. Ara, al meu costat, a més del [germà general](#), el pare **Jesús Etayo**, que és navarrès, hi tinc a **Pascal Ahodegnon** (Àfrica), **Jose Augusto Gaspar Louro** (Europa), **Joseph Smith** (Austràlia), **Dairon Meneses** (Amèrica) i **Vincent Kochamkunne** (Àsia). Això ens dóna una visió molt àmplia de qui som i de què estem fent.

Aquesta diversitat va molt vinculada al valor de l'hospitalitat, el valor central de la nostra ordre. L'hospitalitat és molt inherent a la universalitat, i el respecte a la diversitat. La trajectòria, estar en contacte amb col·lectius molt diversos, atendre persones que es troben en àrees de frontera, estar inserits en centres que tenen professionals amb molta diversitat interna... tot això ens ha d'ajudar a ser aquest petit gra de sorra. Hem d'estar junts per captar les diverses sensibilitats. Ens volem allunyar de les visions rígides.

Diu que l'hospitalitat és el valor central de l'ordre. Què significa ser hospitalari?

L'hospitalitat l'entenc com a acollir a l'altre en un espai per poder donar resposta a les necessitats que tingui. La nostra hospitalitat, en concret, es dóna en l'àmbit de la salut, en hospitals com aquest on es trobem ara de Sant Joan de Déu a Barcelona, i també en l'àmbit social des d'on apostem per l'atenció a la gent al carrer.

L'hospitalitat és una cultura que està basada a acollir a les persones que no vénen de manera voluntària, sinó mogudes per una necessitat. Volem respondre de la manera més acollidora que puguem, responnent en funció d'allò que més els pugui ajudar per promoure-les com a persones, acompanyant la seva situació, pal·liant el màxim de patiment possible...etc.

L'ordre té més valors, a més que el de l'Hospitalitat.

A més de l'hospitalitat, com a valor central, nosaltres tenim definits a nivell de tot l'Orde el valor de la qualitat, el respecte, la responsabilitat i l'espiritualitat.

Els altres dos valors que voldria posar en relleu, vinculats de forma directa a la diversitat, són el del respecte, i el de la dignitat de les persones. La nostra institució, per coherència amb l'Evangeli i l'espiritualitat, s'esforça en ser una presència que sigui una petita llum d'un món que sovint discrimina, estigmatitza, construïm murs en comptes de construir ponts... i volem construir ponts en comptes de construir murs.

Exactament, què fa com a primer conseller?

A banda de ser corresponsable del funcionament de l'Orde, coordino la regió d'Europa, això vol dir totes les províncies religioses dintre d'Europa. El que faig és estudiar els temes més significatius per nosaltres, i veure els que tenen contingut significatiu per a començar a treballar amb sinergies amb diferents indrets.

I, ara per ara, què és el que ha observat?

A Europa hi ha dos temes que són centrals i en els que ja s'hi està treballant. Hi ha un interès creixent pel tema pastoral, tant en l'àmbit de salut, com en l'àmbit social. El segon tema és el desenvolupament de la bioètica, quin posicionament té l'ordre dintre de l'àmbit de la salut, en un món canviant, amb debats ètics que abans no existien com la distribució de recursos, qüestions genètiques, l'impacte de les noves tecnologies, l'ètica de les institucions.

Com voleu ser percebuts?

Per una banda, volem que se'ns identifiqui amb el concepte d'inclusió social, concepte molt vinculat al valor central de l'ordre: l'Hospitalitat. Volem ser percebuts com a generadors d'institucions ètiques.

Hem començat a treballar en dos àmbits concrets: en el d'inclusió social i en l'àmbit de la salut mental. En el d'inclusió social, ens preguntem com podem afavorir la inclusió social de persones que viuen al carrer, però també de totes les persones que pateixen patologies mentals o discapacitats físiques, a aquells qui tenen dificultats per a integrar-se al món laboral.

En el de la salut mental, on ja tenim una llarga tradició, estudiem patologies que són complexes donat que intervenen molts elements mèdics, psicològics i socials. En tots dos eixos apareix el tema del patiment. Un patiment que ve, tant de les persones que pateixen la malaltia, com de les persones que hi ha al seu entorn: amics i famílies. Un patiment que ens interpel·la, i que volem que interpel·li als altres per prendre consciència que és un tema de tots.

En aquest sentit, fem assistència directa, però també apostem per la sensibilització. Volem ser veu d'aquests col·lectius i persones en un món que va massa de pressa i ràpid, que es capfica amb les seves coses. La realitat de les persones vulnerables acaba bandejada, perd l'atenció, i té el risc de ser viscuda només pels actors directes: el que atenem aquestes realitats, i els qui la pateixen. Hi ha d'haver una corresponsabilitat social.

El nostre carisma ens diu que els problemes dels altres són també els nostres, i som corresponsables de construir una societat on tots hi tinguem cabuda, independentment de les nostres patologies, encerts i desencerts... amb aquesta filosofia intentarem avançar.

La meva feina, doncs, és captar iniciatives que es mouen, a curt o llarg termini, crear grups, i atendre les coses pròpies, de gestió pròpia de les institucions.

Hi ha línies d'acció estratègiques marcades per aquests anys?

Quan vàrem acabar el capítol, vam fer unes línies d'acció, que són les que ens dirigiran en aquests sis anys. Es distribueixen en vuit apartats i per assenyalar-ne tres de prioritaris: vida de germans i de comunitat; organització d'estructures des del punt de vista territorial, jurídic, organitzatiu; i el lideratge de les comunitats i dels centres o obres apostòliques.

S'havia imaginat ser el primer conseller i anar a viure a Roma?

Mai (riu). Mai.

Què és el que havies imaginat com a religió?

Quan em vaig fer germà de l'Ordre de Sant Joan de Déu, el que em vaig imaginar o pensar es que em dedicaria més aviat a un servei concret, atenent persones en qualsevol àmbit de forma directa. La vida, però, és així... de vegades et porta a assumir aquest tipus de responsabilitats. En el nostre cas, hi ha l'avantatge que són tasques temporals, els càrrecs de la vida religiosa duren el temps marcat a fer un servei, a nivell de província quatre anys, a escala mundial sis anys. En aquest cas, em toca desenvolupar tasques de govern i d'organització.

El que és clar per a mi és que el meu cor el que vol és fer coses de més proximitat. Li agrada estar amb la gent. No és que em desagradi el que estic fent ara, ho faig molt a gust, i és el que toca, són feines diverses i totes mereixen respecte i consideració.

Com és que ha arribat a ser primer conseller?

Un no es presenta a aquests llocs, ni tampoc fa cap pas per arribar a on sóc jo. Tot és fruit d'un procés d'assemblees, de discerniments, capítols... en aquestes reunions, els germans de l'ordre proposen persones per a què facin funcions concretes. Quan em van proposar ser primer conseller, en l'assemblea internacional, doncs vaig pensar que si els germans m'havien escollit, tampoc podia dir que no, i vaig acceptar agraït, és un acte de confiança que els germans fan cap a mi.

La corresponsabilitat de la que parlava abans.

Sí. És important la corresponsabilitat. Cadascú de nosaltres s'ha de proposar fer el millor possible la funció per la qual ha estat escollit, entenent que cap càrrec és més o menys important que les altres funcions. Això és el que farà funcionar el sistema de l'organització.

Tot tenint tasques de govern, també troba temps per l'atenció directa. Abans de l'entrevista, l'hem vist al hall de l'hospital parlant amb una família.

Fins ara, quan he fet feines de govern, he intentat compaginar-ho amb funcions d'atenció directa. Primer, perquè és la meva vocació i ofici, i segon perquè és molt important no perdre el contacte amb la realitat, no perdre el contacte amb la gent, estar al seu costat, el món dels professionals, famílies, malalts, són els que t'estimulen a pensar, a créixer... et donen interrogants fins i tot en l'àmbit espiritual.

La nostra vocació ens porta a pregar per aquestes persones, a fer lectures de fe de realitats encara que siguin dures, el capítol del patiment no és gens fàcil, per tot això es necessita molta proximitat.

I a Roma, ja ha trobat l'espai per l'atenció directa?

Estic en una fase prèvia, aprenent italià, situant-me, i així passaré l'estiu, però m'agradaria poder fer atenció directa en algun dels centres que tenim a Roma, alguna col·laboració voluntària, testimonial, i no perdre els lligams amb les persones que atenem.

Què arriba primer, la vocació per ser infermer o per la vida religiosa?

Des de jove, vaig intuir que tenia aquesta vocació religiosa. Havia tingut l'oportunitat de viure la fe i de conèixer a persones religioses de diferents congregacions i iniciatives de Vic..., pregar, viure en comunitat, dedicar-se als altres. Em sentia molt cridat a viure la vida des de la fe. Quan parlem de crida, és d'això, de sentir-se fortament identificat.

I després vaig ser conscient del meu interès pels malalts, pels avis, per les persones que patien malalties i per persones que tenien diferents graus de discapacitats. A l'hora de mirar, observar, quin ordre religiós tenia aquesta dedicació pel món de la salut, vaig conèixer l'Ordre Hospitalària de Sant Joan de Déu. El fet de conèixer el seu estil, carisma, va fer que escollís aquesta ordre.

Per tant, primer va venir la intuïció de voler escollir o optar per la vida religiosa, i després vaig descobrir el gust per la professió de la infermeria.

Què és el que li fa més ràbia d'aquest món?

El que més m'indigna és el maltractament a les persones. Sobretot de les persones més indefenses. M'he d'agafar a la cadira. El maltractament als altres, diuen que ve de les persones dèbils, que el necessiten per sentir-se millor amb ells mateixos. Ho hem vist, ho veiem cada dia, persones que veuen que són bones o poderoses en algun àmbit i es dediquen a fer cops de colze als altres o a trepitjar els altres. No parlo només de l'àmbit professional, sinó que també parlo de l'àmbit social, situacions de pobresa, desconeixement de la llengua, que tenen discapacitat. És un tema que m'indigna perquè és la última cosa que hem de fer en aquesta vida. Podem fer mal sense voler, és clar, però una cosa és un error, i l'altra és fer teva l'actitud de trepitjar. Maltractar no és només una qüestió física, també maltractem quan ironitzem, menystenim, ignorem, etc.

Perquè hi ha persones que trepitgen?

Bé, ens trobem en un entorn molt competitiu i cada vegada més individualista. Hem normalitzat certes actituds, és fàcil trobar-se amb persones que diguin "jo visc per pensar en mi, per ocupar-me de mi, i que la resta es busqui la vida, no és problema meu". I això, no té res d'evangèlic.

Hi ha algun antídote?

La tendresa. La tendresa ens pot inspirar. Afortunadament, també hi ha molts gestos de tendresa en aquest món. No dic moneries, dic tendresa amb tota la profunditat del terme. Pots trobar tendresa en escrits, en posicionaments polítics, en expressions corporals. Això m'inspira, quan som capaços de fer el bé, ser propers, ser misericordiosos, passar pel cor les situacions dels altres. Tot això fa que ens enriqueixim, que creixem com a persones, tant a nivell psicològic com a nivell espiritual. Ens reconciliem amb el fet interior. Els cristians diem que Déu és allò més íntim de nosaltres mateixos. Per tant, quan jo sóc capaç d'actuar des d'aquesta intimitat, és quan realment es projecta la divinitat en nosaltres.

Amb tot el tema de la divinitat humana, en Jesús tenim un exemple clar. Jesús és diví perquè és molt humà, i és molt humà perquè és molt diví. Penso que a nosaltres ens emociona aquesta capacitat de divinitzar actes malgrat les nostres limitacions. No es tracta de perfeccionismes, no es tracta de fer miralls de coses que no són reals. Amb molt de realisme, acceptant dificultats i limitacions, errors i confusions, hem de fer créixer i divinitzar la capacitat de fer el bé, de ser proper,

de ser tendres, de ser detallistes.

Les coses més importants són les coses més petites, les de cada dia. Donat que les coses extraordinàries són, com la mateixa paraula indica, extra ordinàries; és a dir, que poden, o no, passar de tant en tant. El que més passa són els detalls de cada dia, la manera com ens mirem, com ens posicionem, com ens relacionem, expressions que utilitzem, com contemplem, com acompanyem persones que passen per moments difícils... tot això és el que ens ajuda a créixer des del punt de vista espiritual i humà.

Relacionat amb això, en una entrevista al dominic Timoty Radcliffe, també li vam [preguntar](#): si vingués Jesús avui què ens diria?

És que Jesús ve cada dia (riu).

Jesús ve cada dia a través de moltes persones. El misteri és aquest. A través de l'esperit, Déu està present en les nostres vides i es manifesta a través de moltíssimes persones. El que ens falta és aquesta capacitat de saber-ho llegir. El que ens continua dient, a través de les persones més senzilles, i els fets més quotidians, és que ell és sobretot amor, estimació, hem d'estar per damunt de tot. Ens convida a no jutjar, a no discriminar-nos, a ser solidaris, a fer-nos propers, a caminar honestament, a ser facilitadors, a ser fraterns... la fraternitat és un valor important de Jesús. Sant Agustí diu: estima i fes el que vulguis.

Això és l'essencial.

Sí, al final sí, l'important no és el ritme de vida que portes, la teva orientació sexual, la teva tendència política, les teves opinions... l'important a la vida és la capacitat d'estimar, de donar-te, d'acollir, de ser compassiu i misericordiós.

Què difícil.

Vaig tenir un professor que deia, el cristianisme no és difícil, és exigent, i és cert. No és un tema difícil, és un tema d'exigència. I és clar, això és lluitar contra els instints de venjança, contra emocions negatives espontànies. Per això, la importància d'articular espais de silenci, de pregària, de diàleg. Hem d'enfortir i fortificar aquesta dimensió, l'espiritual, que també forma part de nosaltres.

Sense aquests espais et perds. Si vas a molta velocitat, perds tota la perspectiva. I tota la visió. La mirada atenta, ens hem d'adonar, hem de contemplar, fer silenci, escoltar, pensar. Allò que faig quin impacte té en els altres, quin impacte té en mi?

Anar de pressa ja ens va bé, gaudim de l'evasió, omplim els nostres buits de coses. Qui dia passa, any empeny. La vida però és tossuda. La vida et va posant en situacions properes i et posen davant de la realitat de la vida.

Com és aquesta vida?

Doncs molt interessant, sobretot és un do, però també és finita, és limitada, plena d'incerteses. És per això que cal cultivar la capacitat de fer el bé, que la tenim tots, que ens omplirà de sentit, i farà créixer i donarà força a la nostra vida.

A Roma, ha trobat algun espai especial per fer silenci?

A més de casa meva, on visc amb la meva comunitat, he conegut la Fraternitat di Romena, que m'ha atret molt iestic segur que hi tornaré i podré cultivar aquests espais de reflexió, diàleg i silenci dels que parlàvem.